

HZ. ŞUAYB'IN (a.s) KUR'ÂN'I

Hiz. Şuayb'ın (a.s) Kur'ân-ı Kerîm'de bize haber verilen konuşmaları aynı zamanda elinde bulunan kitabın bir parçasını oluşturur.

Kitabına inanıp güvenen ve iyi işler yapanların, güzel bir tavır takınarak kendini Allah'a teslim edenlerin, nimetlerle dolu bahçelerde ölümsüz bir hayat süreceği sözünü veren Rabbimize hamdolsun.

"Kur'ân" kelimesinin Allah'ın (c.c) kitabının özel ismi olmasının yanı sıra "âyet grubu" anlamında Kur'ân-ı Kerîm'in bir özelliğini dile getirdiğini ve onun sıfatı olarak kullanıldığını biliyoruz.

Bu şekildeki bir kullanımı Yusuf Sûresi'nin ilk âyetlerinde görüyoruz.

"Elif! Lâm! Râ! Bunlar her şeyi açıkça ortaya koyan Kitap'ın âyetleridir. Belki aklınızı kullanırsınız diye biz bunu Arapça kur'ânlar şeklinde indirdik. İşte bu Kur'ân'ı vahyederek sana hikâyelerin en güzelini anlatacağız. Oysaki daha önce sen bundan tamamen habersizdin." (Yusuf 12/1)

Yine Fussilet Sûresi'nin 3. âyetinde de "kur'ân" kelimesi, kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in özelliğini belirten bir sıfat olarak kullanılmıştır.

"Bu bir kitaptır ki âyetleri, bilenler topluluğu için Arapça kur'ânlar halinde açıklanmıştır." (Fussilet 41/3)

"Kur'ân" olma vasfının kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in bir özelliği olduğu gibi diğer tüm kutsal kitaplarda da bulunduğunu Şu'arâ Sûresi 192-196 âyetlerden öğreniyoruz.

"O Kur'ân, elbette âlemlerin Rabbi tarafından in-

dirilmiştir. Onu güvenilir Ruh (Cebrail) indirmiştir. Senin kalbine indirmiştir ki, uyarıcılardan olasın. Açık Arap diliyledir. Kur'ân, elbette öncekilerin zebûrlarında/kitaplarında da vardı." (Şu'arâ 26/192-196)

Diğer taraftan her nebînin aynı zamanda bir rasûl olduğunu ve her nebîye bir kitap verildiğini de Rabbimiz En'âm Sûresi 83.-89. âyetlerinde bize bildiriyor.

"Bu halkına karşı İbrahim'e verdiğimiz delilimizdir. Kurduğumuz düzene göre kimini derece derece yükseltiriz. Senin Rabbin, doğru kararlar verendir ve bilendir. Biz ona İshak'ı ve Yakub'u armağan ettik; bunlara ve onun soyundan gelen Davud'a, Süleyman'a, Eyyub'a, Yusuf'a, Musa'ya ve Harun'a doğru yolu gösterdik. Daha önce Nuh'a da doğru yolu göstermiştik. Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz. Zekeriya, Yahya, İsa ve İlyas; bunların hepsi iyilerdendi. İsmail'i, Elyesa'ı, Yunus'u, Lut'u; bunlardan her birini çağdaşlarından üstün kıldık. Babaları, soyları ve kardeşleri... Onları da seçtik ve onlara da doğru yolu gösterdik. İşte bu, Allah'ın yoludur. O, tercihini doğru yapan kullarına bu yolu gösterir. Eğer (bu nebiler) ortak (şirk) koşsalardı bütün yaptıkları boşa giderdi. Bunlar, kendilerine kitap, hikmet ve nebilik verdiğimiz kimselerdir. Eğer şu insanlar bütün bunları görmezlik ederlerse, biz onları, görmezlik etmeyecek bir topluluğun korumasına bırakırız." (En'âm 6/83-89)

Ve yine biliyoruz ki nebî olan bir elçinin yâni rasûlun ancak kendisine indirileni tebliğ etme görevi vardır ve Allah (c.c) için konuştuğu her durumda kendisine verilen kitabın dışında bir hüküm bildiremez, kendisi bu vahye herhangi bir şey ekleyemez ya da çıkaramaz.

“Muhammed, Bize karşı bir takım sözler uydursaydı, onu kısıvrak yakalar, şah damarını koparırdık. İçinizden hiç biri de bunun önüne geçemezdi.” (Hâkka 69/44-47)

Şu halde elimizde üç önemli çıkarım var:

- 1- Hz. Şuayb'ın (a.s) elinde bir kitap vardı ki **“Şuayb dedi ki: ‘Ey halkım! Rabbinizden gelen açık bir belgeye dayanıyorsam...’”** (Hud 11/88) âyetinde de bunu açıkça görüyoruz.
- 2- Şuayb'ın (a.s) elinde bulunan kitapta “kur’ân” olma özelliği bulunuyordu.
- 3- Hz. Şuayb'ın (a.s) Kur’ân-ı Kerîm’de bize haber verilen konuşmaları aynı zamanda elinde bulunan kitabın bir parçasını oluşturur.

Dolayısıyla kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de, Hz. Şuayb'ın (a.s) konuşmalarını bize bildiren âyetleri ve bu âyetlerde bulunan kavramları inceleyerek “kur’ân” özelliğinin bulunması dolayısıyla Hz. Şuayb'ın (a.s) kitabının bir kısım âyetlerinin neleri ihtiva ettiği hakkında bazı sonuçlara ulaşabiliriz.

Yazılı metinlerde konuşma belirten kısımlara başlamadan önce konulan “konuşma çizgisi” işaretini Hz.

Şuayb'ın kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’de geçen konuşmalarının önüne koyarak bu âyetleri incelersek Hz. Şuayb'ın (a.s) ağzından çıkan her kelimenin kendi elinde bulunan kitap ile ilgili bize ipuçları verdiğini görebiliriz.

Bu şekildeki âyetler ve bu âyetlerden elde ettiğimiz ipuçlarını şöyle sıralayabiliriz;

- **“Ey halkım! Allah’a kul olun; sizin başka ilahınız yoktur. Size Rabbinizden bir belge geldi. Artık ölçeği ve tartıyı tam yapın. İnsanların hakkını yemeyin. Ülkede düzen sağlandıktan sonra kurulu (doğal) düzeni bozmayın. İnanıp güvenen kimseler iseniz sizin için hayırlı olan budur.”** (A'râf 7/85)

Bu âyette geçen **“beyyine, ifsad, ıslah, mümin”** kavramları ve bu kavramların ne anlama geldiğini açıklayan diğer benzeşen âyetler;

- **“Geçit yerlerine kurulup korku salıyor, inanıp güvenmiş kişileri Allah'ın yolundan engelliyorsunuz. Üstelik o yolda anlaşılmayacak biçimde bir eğrilik oluşturmaya çalışıyorsunuz. Bunları yapmayın. Hatırlayın ki azınlıktaydınız, o sizi çoğalttı. Bozguncuların sonunun nasıl olduğunu bir düşünün.”** (A'râf 7/86)

Bu âyette geçen **“Allah'ın yolu, ivec, bozguncuların sonu”** kavramları ve bu kavramların ne olduğunu anlatan benzeşen âyetler;

- “Benim elçiliğim ile gönderilene bir kısmınız güveniyor, bir kısmınız da güvenmiyorsa bekleyin; sonunda Allah, aramızda kararını verecektir. O, en iyi karar verendir.” (A'râf 7/87)

Bu âyetle geçen “**Rasûl, hüküm**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Allah’ın bizi kurtarmasından sonra tutar sizin düzeninize dönersek Allah’a karşı tam bir yalan uydurmuş oluruz. Düzeninize dönmemiz olacak şey değildir; Rabbimiz olan Allah döndürürse başka. Rabbimiz bilgisiyle her şeyi kuşatmıştır. Biz Allah’a güvenip dayandık. Ey Rabbimiz! Bizi halkımızdan en doğru bir biçimde ayır. Ayırmayı en iyi yapan sensin.” (A'râf 7/89)

Bu âyetle geçen “**millet, Allah’ın dilemesi, tevek-kül**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Ey halkım! Rabbimin sözlerini size ulaştırmış ve iyiliğiniz için çaba göstermişim. Şimdi âyetleri görmezden gelenler (kâfirler) topluluğunun etkisiz hale getirilmesine nasıl üzüleyim!” (A'râf 7/93)

Bu âyetle geçen “**kâfir, risâlet**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Ey halkım! Allah’a kul olun; sizin O’ndan başka ilahınız yoktur. Ölçeği ve tartıyı eksik yapmayın. Sizi bolluk içinde görüyorum. Doğrusu ben sizi kısıktırak yakalayacak bir günün azabından korkuyorum.” (Hud 11/84)

Bu âyetle geçen “**ilah, çepeçevre kuşatan bir azap günü**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Ey halkım! Ölçeği ve tartıyı hakka uygun yapın. İnsanların hakkını yemeyin. Ortılığı birbirine katıp doğal düzeni bozmayın.” (Hud 11/85)

Bu âyetle geçen “**kıst-adalet, ölçü-mizan**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Eğer inanıyorsanız, sizin için hayırlı olan, Al-

lah’ın size bıraktığı kadarıdır. Ben üzerinizde bir bekçi değilim.” (Hud 11/86)

Bu âyetle geçen “**Allah’ın bıraktığı**” kavramı ve bu kavramı açıklayan benzeşen âyetler;

- “Ey halkım! Rabbimden gelen açık bir belgeye dayanıyorsam, o bana kendi katından güzel bir imkân vermişse, buna ne diyebilirsiniz? Sizi bir şeylerden men etmekten maksadım size muhalefet değildir. Ben sadece, gücüm yettiği kadar sizi iyiye ve güzele yöneltmek isterim. Başarılı olmam Allah’ın yardımına bağlıdır. Ben O’na güvenip dayanırım.” (Hud 11/88)

Bu âyetle geçen “**hasen bir rızık, Allah’ın yardımı, Allah’a gönülden yönelme**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Ey halkım! Bana karşı olmanız sizi zora sokmasın. Nuh’un halkına, Hud’un halkına veya Salih’in halkına olanlar sakın size de olmasın. Lut halkı da size uzak değildir.” (Hud 11/89)

Bu âyetle geçen “**Nuh (a.s), Hud (a.s), Salih (a.s) ve Lut (a.s) ile halkları ve kıssaları**” ile ilgili âyetler;

- “Rabbinizden bağışlanma dileyin de artık O’na yönelin. Çünkü benim Rabbimin ikramı boldur, sevgi doludur.” (Hud 11/90)

Bu âyetle geçen “**rahman, tevbe, vedûd olan Rab**” kavramları ve bu kavramları açıklayan benzeşen âyetler;

- “Bir gün Şuayb onlara hiç çekinmez misiniz?” dedi. İşte ben güvenebileceğiniz bir elçiyim. Allah’tan çekinin de sözümü dinleyin. Bu iş için sizden ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan sadece alemlerin Rabbidir. Ölçeği tam yapın, eksik ölçenlerden olmayın. Doğru terazi ile tartın, insanların malını, sinsice eksiltmeyin; bozgunculuk yaparak ortalığı karıştırmayın. Sizi de sizden öncekileri de yaratandan çekinin.” (Şu’arâ 26/177-184)

Bu âyet grubunda geçen “**emin bir rasûle itaat, rasûl-lük** görevinin karşılığının/ücretinin Allah tarafından

verileceği, önceki nesilleri de Allah'ın yarattığı" kavram ve bilgileri ile bunları açıklayan benzeşen âyetler;

- **"Sizin ne yaptığınızı Rabbim çok iyi bilir."** (Şu'arâ 26-188)

Bu âyette geçen **"Allah'ın her şeyi bileceği"** bilgisi ve bu bilmenin nasıl olacağını açıklayan benzeşen âyetler;

- **"Ey halkım! Allah'a kulluk edin; Ahiret günü bir beklentiniz olsun. Huzursuzluk çıkararak ülkeyi karıştırmayın."** (Ankebût 29/36)

Bu âyette geçen **"ahiret günü"** bilgisi ve bu günün nasıl olacağını açıklayan benzeşen âyetler, Hz. Şuayb'ın (a.s) bir nebî rasûl olarak kendisine verilen kitabının içerisinde bulunduğunu söyleyebileceğimiz âyetlerdir.

Burada tespit ettiğimiz kavram, bilgi ve kıssaları kitabımız Kur'ân-ı Kerim'de tanımlayan, açıklayan ve anlatan müteşabih âyetleri tespit ettiğimizde, en azından ana hatlarıyla Hz. Şuayb'ın (a.s) "kur'ân" özellikli kitabı hakkında geniş bir bilgi sahibi olabiliriz.

Hz. Şuayb'a (a.s) verilen kitapta yer alan âyetlerin neler olduğu konusunda Hz. Şuayb'ın genel anlatımlarına dikkat ederek de bazı sonuçlara ulaşabiliriz. Örneğin Hud Sûresi 84. âyetinde yer alan **"...Sizi bolluk içinde görüyorum. Doğrusu ben sizi kısıkvrak yakalayacak bir günün azabından korkuyorum."** cümleleri, Allah'ın (c.c) bir toplumu nasıl bir düzen üzere azaba uğratacağının Hz. Şuayb (a.s) tarafından bilindiğini gösterir.

Hz. Şuayb (a.s) bu plandan kendisine verilen kitabın âyetleri sayesinde haberdar olmuş ve içerisinde yaşadığı toplumun azabı hak eden tutumlarının farkına vararak azabın yaklaştığını anlamıştır. Nitekim Rabbimiz A'râf Sûresi 94.-99. âyetler arasında bu düzeninden bizleri de haberdar etmiştir:

"Biz hangi kente bir nebi göndersek oranın halkını baskı ve zorluğa sokarız ki yalvarıp yakarsınlar. Sonra kötülüğü alır yerine iyilik veririz. Nihayet zenginleşirler, (yapılan uyarıları göz ardı ederek) derler

ki "Atalarımız da darlık ve bolluk yaşamışlar." Bunun üzerine onları beklemedikleri bir anda yakalarız; farkına bile varamazlar. Eğer o kentlerin ahali-si, inanıp güvenerek Allah'tan çekinselerdi, onlara, yerin ve göklerin bolluk ve bereketini açardık. Fakat yalana sarıldılar. Biz de onları yapıp ettiklerine karşılık yakalayiverdik. u gibi kentlerin ahali-si gece uykuda iken baskınımıza uğramayacaklarından emin midirler? Yoksa böyle kentlerin ahali-sinin, gündüzün oyalanırken baskınımıza uğramayacaklarına güvenleri mi var? Bunlar Allah'ın düzenine karşı kendilerini güvende mi görüyorlar? Allah'ın düzeni-ne karşı kendilerini güvende görenler sadece kaybedecek olan topluluklardır." (A'râf 7/94-99)

Yine En'âm Sûresi 42.-45. âyetlerde de Rabbimiz bu düzeninden bahsetmektedir. Muhtemeldir ki bu âyetler de Hz. Şuayb'a (a.s) verilen kitapta da bulunmaktaydı ;

"Senden önceki toplumlara da (ümmetlere de) elçiler göndermiştik. Belki yalvarıp yakarırlar diye onları çeşitli baskılara ve zorluklara uğratmıştık. Verdiğimiz sıkıntılar başlarına gelince yalvarıp yakarsalardı olmaz mıydı? Ama kalpleri katılaştı ve yapmakta olduklarını şeytan onlara güzel gösterdi. Kendilerine hatırlatılan görevleri unuttukları zaman önlerine bütün kapıları açarız. Verilen nimetlerle şımardıkları bir sırada da onları yakalayiveririz. Birden bire umutsuzluğa düşerler. Yanlış yapan o toplulukların kökü böyle kurutulur. Her şeyi güzel yapan yalnız Allah'tır. O, bütün varlıkların Sahibidir." (En'âm 42-45)

Burada sadece Hz. Şuayb (a.s) özelinde yaptığımız çalışmayı, kitabımız Kur'ân-ı Kerim'de ismi geçen ve konuşmalarından, Rabbimizin bizleri haberdar ettiği diğer nebîler için de yapabilir ve bu nebîlere verilen kitaplarda yer alan âyetlerin içerikleri konusunda ipuçları yakalayabiliriz. Çünkü başta da belirttiğimiz gibi her nebiye kitap verilmiş, verilen kitaplarda "kur'ân" olma özelliği bulunmuş ve bu kitaplar ile rasûlluk vazifesi yapan nebiler Allah'ın (c.c) kendilerine vahyettiğinden başkasını dillendirmemişlerdir.